

P R O J E K A T

„NJEGA STARIH LICA“

Opšte informacije o projektu

Nosila projekta: Opština Herceg Novi - Sekretarijat za društvene djelatnosti i lokalnu samoupravu

Pun naziv: Vaninstitucionalni načini zbrinjavanja starih lica, njega i pomoć u kući

Skraćeni naziv: "Njega starih lica"

Trajanje projekta: 24 mjeseca

Uvod

Demografske i druge karakteristike

Crna Gora spada u evropske zemlje sa visokim indeksom starenja. Kretanje broja starijih građana iznad 60 godina, u odnosu na ukupan broj stanovništva, kontinuirano se povećava godinama unazad, što potvrđuju postojeći statistički podaci.

Lica sa preko 60 godina starosti u:

- 1953.godini - 10,42% ukupnog stanovništva,
- 1991. godini - 12,78% ukupnog stanovništva
- 2003-e godine taj procenat iznosio je 16,67%.

Prema rezultatima popisa stanovništva iz 2011. godine u Crnoj Gori živi 620.029 stanovnika, od čega je 18,3% starih građana preko 65 godina, što potvrđuje tendenciju starenja stanovništva. Podaci o starosnoj strukturi crnogorskih opština pokazuju da je u Opštini Herceg Novi udio građana preko 65 godina života oko 15%. Navedeni podaci o starosnoj strukturi upućuju na obavezu države i lokalne zajednice da posebnu pažnju posvete razvijanju pristupa za podršku starima i posebno usluge u sistemu socijalne zaštite namijenjene starim licima.

U tu svrhu, Vlada Crne Gore u procesu preuzimanja neophodnih aktivnosti na poboljšanju socijalno-ekonomskog položaja građana, posebno starih lica koja imaju potrebu za uslugama i podrškom u oblasti socijalne zaštite usvojila je Strategiju razvoja socijalne zaštite starih lica za period 2008-2012. godine. Po isteku perioda na koji se ova strategija odnosila, Vlada Crne Gore pristupila je izradi nove Strategije razvoja socijalne zaštite starih lica, za period 2013-2017.

godina. Poređenjem sadašnjeg stanja sa prepoznatim teškoćama prilikom izrade Strategije razvoja socijalne zaštite starih lica 2008-2012. godine, evidentirane su oblasti na čijem unapređenju je potrebno raditi intenzivnije i to:

- učešće lokalnih samouprava u obezbjeđivanju socijalnih usluga;
- razvoj lokalnih usluga za stare, odnosno razvoj vaninstitucionalnih oblika podrške.

Opština Herceg Novi je od maja 2005. godine do 2011. godine sprovodila program "Njega starih lica" (zajedno sa 16 drugih opština), u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore i Centrom za socijalni rad Herceg Novi. U skladu sa navedenim Strategijama opština Herceg Novi je nastavila sa ovim servisom kojim je u ovom trenutku obuhvaćeno oko 70 korisnika.

Standarizacija sistema socijalne zaštite starih lica

Ministarstvo rada i socijalnog staranja Crne Gore sprovodi reformu sistema socijalne zaštite u skladu sa novim Zakonom o socijalnoj zaštiti te uspostavljanje standarda usluga definisana i razrađena kroz podzakonske akte, čija izrada, tj. primjena još u potpunosti nije realizovana.

Opština Herceg Novi donijela je Pravilnik o oblicima socijalne i dječije zaštite kojim se pomoć i njega u kući definiše kao oblik socijalne zaštite u novembru 2015. godine.

SVRHA PROJEKTA

1. Usklađivanje programa brige o starima sa Pravilnikom o oblicima socijalne i dječije zaštite kroz:

- Analizu postojeće baze podataka starih lica opštine Herceg Novi, a koji su uključeni u program "Njega starih lica"
- Kategorizaciju korisnika u skladu sa Pravilnikom o oblicima socijalne i dječije zaštite opštine Herceg Novi

2. Poboljšanje kvaliteta servisa pomoć i njega u kući za stara lica kroz:

- Unapređivanje mehanizama komunikacije i koordinacije između socijalnih aktera u planiranju i sprovođenju socijalne politike u lokalnoj zajednici između opštine Herceg Novi, Centra za socijalni rad, Doma zdravlja Herceg Novi, Udruženja penzionera, nevladinih organizacija, Dom starih Risan i Crvenog krsta u objedinjavanju baza podataka starih lica koja po uslovima života pripadaju prioritarnoj grupi koja ima pravo na besplatan servis, kao i ostalih pitanja koja se tiču ove ciljne grupe;

- Uspostavljanje protokola o saradnji i postupanju kojim će se definisati obaveze i oblici saradnje različitih socijalnih aktera u oblasti kreiranja i sprovođenja socijalne politike, kao i razvoja socijalnih servisa;
- Rad na podizanju svijesti javnosti o potrebama pojedinih korisničkih grupa u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja, medijima, nevladinim organizacijama i dr.;
- Promovisanje postojećeg servisa u zajednici u cilju njegove dostupnosti svim potencijalnim korisnicima;
- Angažovanje gerontrodomaćica koje posjeduju sertifikate za rad i komunikaciju sa starim licima.

CILJEVI PROJEKTA

Opšti cilj projekta

Cilj ovog programa je uključivanje većeg broj starijih osoba u vaninstitucionalni oblik socijalne zaštite u lokalnoj zajednici u cilju doprinosa poboljšanju kvalitet života.

Specifični ciljevi projekta

- Organizovanje servisa za pomoć starijim osobama u njihovim domaćinstvima,
- Podsticanje zapošljavanja lokalnog stanovništva, naročito teže zapošljivih grupa žena,
- Sprječavanje socijalne isključenosti starijih osoba,
- Povećanje senzibiliteta javnosti o potrebama starijih osoba kao i potrebama uzajamnog pomaganja,
- Podsticanje međusobne saradnje tijela državne i lokalne uprave, zdravstvenih, socijalnih i drugih službi te organizacija civilnog društva u lokalnoj zajednici.

Dugoročni cilj projekta je da se, kroz partnerski odnos državnih i lokalnih institucija stvori osnova da ovaj Program preraste u samoodrživi, trajni vid pružanja pomoći starim licima.

CILJNE GRUPE-KORISNICI

- građani sa prebivalištem u opštini Herceg Novi,
- osobe starije od 65 godina,
- osobe kojima je zbog zdravstvenih problema neophodna pomoć i njega druge osobe, a koje nemaju mogućnost da im pomoć pruži bračni drug ili djeca,
- osobe koje nemaju mogućnost da im pomoć i njega bude obezbjeđena po nekom drugom osnovu (Ugovor o doživotnom izdržavanju i slično),
- samohrana lica (lica koja nemaju srodnike, a koji su po zakonu dužni da se o njima staraju) i sl.

Javni poziv korisnicima emitovaće se preko lokalnih medija. Svi zainteresovani korisnici moći će se prijaviti sami, preko članova porodice, rođaka, komšija ili preko članova lokalnog tima.

Odabir korisnika vršiće se na osnovu prijave korisnika, preporuka Centra za socijalni rad, Doma zdravlja Herceg Novi. Prilikom izbora, vodiće se računa da se isti korisnici ne pojavljuju kao uživaoci više oblika pomoći i brige (preko više institucija) i da ovim putem ne dolazi do kumuliranja usluga.

Budžet Projekta

Budžet projekta „Njega starih lica“ je 40.000 € godišnje.

OPIS PROJEKTA I AKTIVNOSTI

Aktivnosti projekta:

Kroz projekat izvršiće se analiza postojeće baze podataka korisnika ovog servisa, njihova kategorizacija, evidentirati potreba starih i nemoćnih osoba, ali i drugih članova zajednice kojima su potrebne socijalne usluge u zajednici te napraviti baza podataka. Na ovaj način omogućit će se razvoj prioriternih i održivih socijalnih usluga u zajednici u oblasti brige o starima.

Projekat „Njega starih lica“ planiran je kao vaninstitucionlni vid zbrinjavanja starih lica na području opštine Herceg-Novi, kroz aktivnosti angažovanja do osam gerontrodomaćica kojima pripadaju prava iz radnog odnosa za vršenje usluga pomoći u kući starim licima.

Realizacijom ovog projekta starijim licima se omogućava pravo na izbor vrste usluga koje koriste, mogućnost ostanka u vlastitom okruženju, ublažavanje osjećaja usamljenosti, omogućavanje zdravijeg i ugodnijeg života u prostoru u kom žive, kao i bolje socijalno i psihološko funkcionisanje u odnosu na vlastito životno i (socijalno) porodično okruženje. Korisnici programa su oko 70 – 80 lica iznad 65 godina, koja su penzionisana, korisnici socijalne nadoknade ili lica u stanju socijalne potrebe, sa tendencijom rasta. Rad na terenu u pružanju predviđenih oblika zbrinjavanja podrazumjeva organizovan rad gerontodomaćica (zbog specifičnosti posla rad gerontrodomaćica predviđen je u paru) koje će posjećivati po 10-15 korisnika programa. Dinamika posjeta organizovaće se jednom nedeljno, dva do tri puta nedeljno, svakodnevno ili po pozivu. Gerontodomaćice će poštovati zahtjeve starih lica, kao i traženu dinamiku posjeta i vrstu iskazanih potreba, jer se one mjenjaju s obzirom na stanje korisnika. "Parovi gerontrodomaćica" će svakodnevno voditi evidenciju o pruženim uslugama.

ANGAŽOVANA LICA – GERONTODOMAĆICE

Angažovana lica - gerontodomačice su lica koja moraju posjedovati sertifikat za zanimanje – gerontodomačin-ca, koji izdaje nadležni organ. Angažovana lica pored sertifikata trebaju imati sposobnost prepoznavanja potreba drugih ljudi iz okruženja kao i kulturu u ophođenju. Veoma je bitna i sposobnost za timski rad, kao i prethodno iskustvo u radu sa starim osobama.

Poslovi i zadaci koje obavlja angažovano lice u okviru projekta “Njega starih lica”;

✓ Pomoć pri obezbjeđivanju ishrane

- Nabavka namirnica
- Pomoć u pripremi obroka (gotovog obroka, polugotovog obroka, dijetalnog obroka i sl)
- Serviranje obroka
- Priprema osvježavajućih napitaka
- Pomoć pri uzimanju hrane i tečnosti
- Održavanje higijene posuđa

✓ Pomoć prilikom održavanja lične higijene

- Pomoć pri umivanju
- Pomoć pri češljanju
- Kupanje korisnika
- Manikir, pedikir
- Kozmetički tretman, depilacija
- Frizerski tretmani

✓ Pomoć pri održavanju odjevnih predmeta i posteljine

- Pranje rublja
- Pranje posteljine
- Peglanje

✓ Pomoć u zagrijavanju prostorija

- Uključivanje grijanja
- Provjetravanje prostorija
- Isključivanje grijanja
- Unošenje ogrijeva

✓ Pomoć u održavanju higijene stana

- Održavanje higijene sobe korisnika

- Održavanje higijene kuhinje
- Održavanje higijene kupatila i WC
- Održavanje podnih površina i prostirki
- Pranje prozora, zavjesa i stolarije
- Održavanje uređaja i bijele tehnike
- Odnosnje odpadaka(smeća) do kanti
- Čišćenje prostora ispred kuće (voda, lišće i sl.)

✓ **Aktivnosti kojima se zadovoljavaju rekreativne, kulturno-zabavne, radno-stvaralačke i religiozne potrebe korisnika**

- Izvođenje u šetnju
- Pomoć pri hodanju van stana
- Pomoć pri kretanju do prijatelja ili rođaka
- Pomoć pri odlasku na izlet
- Rekreacija korisnika
- Pomoć pri odlasku na svečanost
- Pomoć pri odlasku na sportske priredbe
- Pomoć pri posjeti izložbama
- Pomoć pri posjeti vjerskim objektima
- Pomoć pri pisanju pisama
- Pomoć za uspostavljanje kontakata sa prijateljima i rođacima
- Donošenje knjiga iz biblioteke
- Čitanje korisniku časopisa, knjiga, pisama i sl.
- Razgovor

✓ **Aktivnosti u održavanju dobrog zdravstvenog stanja**

- Uspostavljanje telefonskog kontakta sa ljekarom
- Pozivanje ljekara
- Pratića do ljekara
- Pomoć oko nabavke lijekova
- Podržavanje u vođenju brige o zdravlju
- Kontrolisanje redovne terapije

✓ **Pomoć pri zadovoljenju socijalnih potreba korisnika**

- Nabavka novina
- Kupovina igara na sreću (Tombolino, Loto...)
- Plaćanje računa za struju, vodu, telefon, porez i ostalih dažbina
- Pomoć prilikom vođenja dokumentata

Preporučuje se nastavak odgovarajućih obuka angažovanih lica i praćenje trendova u oblastima koje definišu načine kontakata sa starim licima, specifičnim aspektima starosti, komunikaciji i konfliktima, zdravstveno-psihološkim karakteristikama starih osoba, emocionalnom životu i njihovim socijalnim potrebama, učešću porodice, krizi i gubicima, kao i kreativnim potrebama starih lica i specifičnostima rada sa ovom populacijom.

KOORDINATORI PROJEKTA

Koordinatori Projekta su savjetnici za ostvarenje socijalnih prava građana, zaposleni u Sekretarijatu koji je nadležan za realizaciju Projekta. Predviđena je komunikacija i koordinacija svakodnevnih aktivnosti gerontodomaćica, vršenje stalnog nadzora na terenu i održavanje kontakta sa partnerima. Sem toga, koordinatori će biti zaduženi i za anketiranje korisnika Programa i gerontodomaćica, analiziranje rezultata Projekta, kao i za animiranje javnosti na lokalnom nivou (putem lokalnih media), zatim obilaziće korisnike koji su podnijeli zahtjev za uključanje u Program.

PRAĆENJE TOKA PROJEKTA I EVALUACIJA

Praćenje toka realizacije vršiće se na redovnim sastancima koordinatora sa gerontodomaćicama kroz pismene izvještaje koje prave gerontodomaćice dva puta sedmično.

Evaluacija Programa će se vršiti periodično, uporedo sa tokom Projekta metodom upitnika, tel. poziva i posjeta. Na kraju Programa, uradiće se njegov finalni izvještaj, a rezultati će biti prezentovani široj javnosti.

Partneri projekta:

- Centar za socijalni rad,
- Zavod za zapošljavanje,
- Dom zdravlja,